

Kortárs gyerekirodalom az iskolában

Mire való a Betűfaló?

Minden épkézláb felmérés, szakvélemény és maga a józan paraszti is azt diktálná, hogy átélhető, szórakoztató és húsba vágó szövegekkel kínáljuk meg a legfiatalabb olvasókat. Ettől még nagyon messze vagyunk, de a Magyar Olvasástársaság programjai talán elindítanak valamit.

Fotó: Sióréti Gábor

IGY LÓ A TABLA...

„Szóval, mi ez, és hogy hívják?” – kérdezi a tanárnő. A hetedikesek vegyes érdeklődéssel szemlélik a rejtélyes fekete dobozt, melyet az imént húzott elő osztálytársuk egy lepel alól. A padon letakarva a nyolcvanas évek kultikus tárgyai – egész pontosan azok, amelyek valamilyen szerephez jutnak a két éve megjelent *A kőmajmok házában*. Tasnádi István ifjúsági regénye – amely annak idején lapunk gyerekirodalmi sikerlistájára is bekerült – két időskön játszódik: napjainkban, amikor megismerjük a kiskamasz Kornélt, valamint 1982-ben, az apa gyerekkorában; és mindezt átszővi egy mágikus-metaforikus szál. A szoftszocializmus tárgyi világa, amelyre a könyvben Herbszt László grafikái is ráerősítenek, persze csak a tanárnő számára retró, a mai tizenévesek számára maga a történelem. Ezzel együtt (vagy tán épp ezért) alig várták, hogy kézbe foghassák a regényben apáról fiúra szálló tikit, de előkerült egy piros tárcsás telefon, ütőtörnyakkendő, jobb napokat látott magnó,

világító kvarcóra, gombfocicsapat és sok más relikvia is, melyeket Hodák Ágnes magyartanár és kollégái, ismerősei, valamint a gyerekek szülei gyűjtöttek össze. Ági néni segít a fekete doboz titkának megfejtésében: „Vi...?”, mire valakinek sikerül kitalálni, hogy *A Birodalom visszavág* feliratú doboz egy úgynevezett *videokazetta*.

Nem kötelező

Rendhagyó irodalomórán veszünk részt a 15. kerületi Neptun utcai általános iskolában, ahová a gyerekek többsége a környező tömegetes házakból érkezik. Az iskola felső tagozata ebben a tanévben bekerült a Betűfaló programba. A Meseutca Alapítvány által kidolgozott program célja a kortárs gyerekirodalom eljuttatása az iskolákba, és ezáltal az olvasás népszerűsítése. Az alapítvány munkatársai – Both Gabi, Edinger Katalin, Széni Katalin és Tamás Zsuzsa – számára öröm az

örömben, hogy miután négy évig nagy erőbedobással készített, igényes gyerekirodalmi portáljuk, a Meseutca.hu idén működési támogatás hiányában behalni látszik, legalább új lendületet kapott a Betűfaló.

A projektet az a felismerés hívta életre, hogy bár a minőségi gyerekkiadás terén ma már egészen jól állunk, azonban ez csak egy rendkívül szűk réteget ér el. A kitörés egyik útja lehetne, ha sikerülne minél több iskolába eljuttatni a gyerekek számára hozzáférhetőbb nyelvezetű és problematikájú kortárs műveket, és részben vagy egészben ezek közül kerülhetnének ki a kötelező – vagy újabb, barátságosabb szóval közös – olvasmányok. Ennek per pillanat számos akadálya van. Egyrészt a tanároknak nincs kapacitásuk a kortárs gyerekirodalom lekövetésére, nem tudják, hogy az óriási dömpingből mivel érdemes foglalkozni. Másrészt a könyvek nem jutnak el kellő mennyiségben a gyerekekhez: a kortárs irodalom a bestsellereket leszámítva alig néhány példányban lelhető fel a könyvtárakban. Végül nehézséget jelent az is, hogy az új művek feldolgozásához nem áll rendelkezésre tanítás-módszertani segédanyag. Ilyen körülmények közt érthető, ha a pedagógusok többsége marad a régi kötelezőknél, még akkor is, ha sokszor pontosan látja, hogy bizonyos művek valóságos kinszenvedést jelentenek a gyerekek számára, és végleg eltántorították őket az olvasástól.

A Betűfaló alsó tagozatos tesztprogramja két éve indult a Magyar Olvasástársaság égisze alatt, akkor még a MASZRE támogatásával. Öt eltérő helyező budapesti iskola vett benne részt: a Cárkonyi Géza Általános Iskola, a Radnóti Gyakorlóiskola, a Kincskereső, a hátrányos helyzetűekkel foglalkozó csepeli Burattino és a Montessori-szemléletű Batthyány. A programba három kortárs magyar gyerekvers- és három prózakötet került be (*lásd Mit esznek a Betűfalók? című keretes írásunkat*). A kiválasztásnál szempont volt egyebek mellett, hogy a könyv tartalmában, nyelvében megfeleljen a célkorosztálynak, legyen „mélység”, vagyis lehessen róla beszélgetni, és hogy az illusztráció legyen minőségi – tudtuk meg Széni Katalin drámatanártól, aki – Fenyő Di. Gyönggyel együtt – a Meseutca.hu „Alternatív kötelezők” rovatának szerzője. A Betűfaló program részeként a kiválasztott könyvekhez módszertani segédanyag készült, melyben háttér-információk, az alkotókkal készített interjúk, szövegcentrikus és a gyerekek aktív részvételét igénylő feladatok kaptak helyet. A könyvkiadónak köszönhetően minden gyerek kezébe kapta a könyveket, a példányok az iskolák közt cserélődtek. A művek feldolgozá-